

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و کذا لا يعتبر فيها الإتيان بغسل الليلة الماضية بمعنى أنها لو تركت الغسل الذي للعشائين لم يبطل صومها لأجل ذلك ، نعم يجب عليها الغسل حينئذٍ لصلوة الفجر ، فلو تركته بطل صومها من هذه الجهة ، و كذا لا يعتبر فيها ما عد الغسل من الاعمال ، وإن كان الاحوط اعتبار جميع ما يجب عليها من الأغسال والوضوءات و تغيير الخرقه و القطنه ، ولا يجب تقديم غسل المتوسطة والكثيرة على الفجر وإن كان هو الاحوط .

بحث در این بود که آیا استحاضه هم مثل حدث حیض و نفاس و جنابت است و اگر زنی عمداً باقی بر استحاضه بود مثل جنابت و حیض و نفاس روزه اش باطل است یا نه؟ عرض کردیم که استحاضه سه جور است ؛ اول قلیله و آن استحاضه ای است که کم است و خون فقط به یک طرف پنبه اصابت می کند و به داخل نفوذ نمی کند ، این نوع از استحاضه مثل نواقض وضو می ماند و زن باید در آن برای هر نمازی فقط یک وضو بگیرد و دیگر غسل لازم ندارد زیرا استحاضه قلیله حدث اصغر است فلذا با صوم ارتباطی ندارد و صومش صحیح است ، دوم متوسطه و آن استحاضه ای است که در آن خون از این طرف پنبه به آن طرفش نفوذ می کند ولی به خرقة اصابت نمی کند و در آن علاوه بر تطهیر پنبه و بدن و وضو فقط باید یک غسل انجام دهد ، سوم کثیره است و در آن شخص باید علاوه بر اعمالی که گفته شد سه غسل هم انجام دهد یعنی برای هر کدام از صبح و ظهرین و عشائین باید یک غسل انجام دهد و اگر جمع بین ظهرین و عشائین نکرد باید پنج غسل انجام دهد ، اینها اقسام استحاضه بود که عرض شد و اما ارتباطش با بحث ما در این است که صاحب عروه می فرمایند که در صحت صوم مستحاضه اگر متوسطه یا کثیره باشد انجام اغسال نهاریه شرط است . خوب در اینجا چند قول وجود دارد زیرا اغسال مستحاضه به چند قسم تقسیم می شود ؛ اغسال نهاریه و اغسال لیلیه که خود به دو قسم لیلیه ماضیه و مستقبله تقسیم می

شود ، خوب صاحب عروه قائلند که فقط اغسال نهاریه در صحت صوم مستحاضه کثیره و متوسطه ای که بعد از نماز ظهرین استحاضه شده شرط است و هیچکدام از اغسال لیلیه ماضیه و مستقبله در صحت صوم امروز زن مستحاضه شرط نمی باشند بنابراین اگر قبل از نماز صبح و یا قبل از نماز ظهرین استحاضه کثیره یا متوسطه شد و غسل نکرد روزه اش باطل می شود (طبق نظر صاحب عروه) ، ما تابع دلیل هستیم و دیروز دلیل این حکم را بیان کردیم و گفتیم که خبر ۱ از باب ۱۸ از ابواب مایمسک عنه الصائم بر این مطلب دلالت دارد، خبر این است : « محمد بن علی بن الحسین باسناده عن علی بن مهزیار قال : كتبت إليه (ع) امرأة طهرت من حیضها أو من دم نفاسها فی اول يوم من شهر رمضان ثم استحاضت فصلت وصامت شهر رمضان کله من غیر أن تعمل ما تعمل المستحاضة من الغسل لكلّ صلاتین ، هل يجوز صومها و صلاتها أم لا ؟ فکتبت (ع) : تقضى صومها ولا تقضى صلاتها ، لأن رسول الله (ص) كان يأمر المؤمنات من نسائه بذلك . » . عرض کردیم که سند خبر صحیح است و یستفاد از جمله ؛ تقض صومه که در صحت صوم زن مستحاضه انجام اغسال نهاریه شرط است ، البته گفتیم که جمله پایانی خبر مأمور به اصحاب نیست منتهی ما عرض کردیم که اگر یک جمله از خبری از حجیت بیفتد دلیل بر آن نیست که جمله دیگر آن هم از حجیت بیفتد . خوب بحث و احتمالات در این خبر زیاد است من جمله اینکه آیا جمله ؛ الغسل لكل صلاتین اختصاص به استحاضه کثیره دارد یا اعم است؟ بعضی ها گفته اند اختصاص به کثیره دارد زیرا معلوم است که فقط در استحاضه کثیره باید لكل صلاتین غسل کند و بعضی ها من جمله صاحب عروه گفته اند اعم از کثیره و غیره می باشد و این جمله لكل صلاتین از باب مثال است . احتمال دیگر این است که آیا مراد اغسال نهاریه است یا اعم از نهاریه و لیلیه می باشد؟ آنچه که قدر مسلم است اغسال نهاریه می باشد که اگر آنها را انجام ندهد روزه اش باطل است و اگر در اشتراط اغسال لیلیه شک کنیم اصل برائت است و احتمال دیگر این است که اگر اعم از نهاریه و لیلیه شد آیا نهاریه با لیلیه ماضیه یا نهاریه با لیلیه مستقبله یا نهاریه با هر دوی آنها شرط است؟

و الحمد لله رب العالمین اولاً و آخراً و صلی الله علی
محمد و آله الطاهیرین

البته این بحث را صاحب عروة مانند دیگر فقهای ما به طور مبسوط در بحث استحاضه مطرح کرده اند و در اینجا ایشان فقط آن مقداری که با صوم مرتبط هست را مورد بحث قرار داده اند .

خوب حالا می رویم سراغ عروة ، صاحب عروة در ادامه بحث می فرمایند اگر بعد از اتیان نماز صبح و یا بعد از اتیان نماز ظهرین استحاضه شد و تا غروب غسل نکرد روزه اش باطل نیست ، خوب مثال دوم (استحاضه بعد از نماز ظهرین) حکمش طبق نظر صاحب عروة مشخص است و صحیح است اما در مثال اول (استحاضه بعد از نماز صبح) حکمش صحیح نیست زیرا اگر بعد از نماز صبح استحاضه شود چه کثیره و چه متوسطه باشد باید برای نماز ظهرین غسل کند و اگر نکند طبق نظر صاحب عروة که انجام اغسال نهاریه را در صحت صوم شرط می دانست روزه اش باطل است فلذا به نظر بنده این جمله ؛ بعد الإتیان بصلاة الفجر یا غلط است و یا اشتباه صاحب عروة می باشد زیرا با نظر ایشان مطابق نیست و در مذهب الأحکام این جمله ذکر نشده و فقط جمله دوم (بعد الإتیان بالظهرین) ذکر شده است و حضرت امام (ره) هم در تحریر الوسیله فقط دومی را ذکر کرده خلاصه اینکه قبول جمله اولی مشکل است . بعد صاحب عروة می فرمایند در صحت صوم امروز اغسال لیله مستقبله شرط نیست و این کان احوط که شیخ طوسی هم همین را (أحوط) می گوید ، و همچنین اتیان به بغسل لیلیه ماضیه هم در صحت صوم امروز شرط نیست یعنی اگر غسلی که برای صلوة عشائین دیشب بوده ترک کرد به روزه امروزش ضرری نمی رساند بنابراین در صحت صوم مستحاضه فقط اغسال نهاریه شرط است . بعد صاحب عروة می فرمایند که همچنین در صحت صوم مستحاضه ماعدای غسل یعنی اعمال دیگر مثل وضوئات و تغییر الخرقه والقنطه و غیره معتبر نیست و دخالتی در صحت صومش ندارد و همچنین تقدیم غسل زن مستحاضه کثیره و متوسطه بر طلوع فجر واجب نیست و این کان هو الأحوط زیرا برای نماز تا طلوع آفتاب وقت دارد و غسل استحاضه مثل غسل جنابت نیست که باید قبل از طلوع فجر غسل کند....